

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീമാൻ വേംകടനാമാർയുഃ കവിതാർക്കികകേസരീ |

വേദാന്താചാർയുവർയുഃ മേ സന്നിധത്താം സദാ ഹൃദി ||

|| ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാ ||

|| വിശ്വരൂപദർശനയോഗഃ ||

(ഏകാദശോഽധ്യായഃ)

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

*This was typeset using skt and Hellingman's T_EX for Malayalam.

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

॥ വിശ്വരൂപദർശനയോഗഃ ॥

(ഏകാദശോഽധ്യായഃ)

അർജ്ജുന ഉവാച

മദനുഗ്രഹായ പരമം ഗുഹ്യമധ്യാത്മസഞ്ജ്ഞിതം |
യത്പയോക്തം വചസ്തേന മോഹോഽയം വിഗതോ മമ || 11.1 ||

ഭവാപ്യയൗ ഹി ഭൂതാനാം ശ്രുതൗ വിസ്തരശോ മയാ |
ത്വന്തഃ കമലപത്രാക്ഷ മാഹാത്മ്യമപി ചാവ്യയം || 11.2 ||

ഏവമേതദ്യഥാത്മ സ്വമാത്മാനം പരമേശ്വര |
ദ്രഷ്ടുമിച്ഛാമി തേ രൂപമൈശ്വരം പുരുഷോത്തമ || 11.3 ||

മന്യസേ യദി തച്ഛരക്യം മയാ ദ്രഷ്ടുമിതി പ്രഭോ |
യോഗേശ്വര തതോ മേ ത്വം ദർശയാത്മാനമവ്യയം || 11.4 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

പശ്യ മേ പാർത്ഥ രൂപാണി ശതശോഽഥ സഹസ്രശഃ |
നാനാവിധാനി ദിവ്യാനി നാനാവർണ്ണാകൃതീനി ച || 11.5 ||

പശ്യാദിത്യാമ്പസൂത്രൂദ്രാനശ്ചിനൗ മരുതസ്തഥാ |
ബഹുന്യദ്യുഷ്ടപൂർവ്വാണി പശ്യാശ്ചർയാണി ഭാരത || 11.6 ||

ഇഹൈകസ്ഥം ജഗത്കൃത്സ്ഥം പശ്യാദ്യ സചരാചരം |
മമ ദേഹേ ഗുഡാകേശ യച്ചാനൃദ് ദ്രഷ്ടുമിച്ഛരസി || 11.7 ||

ന തു മാം ശക്യസേ ദ്രഷ്ടുമനേനൈവ സ്വചക്ഷുഷാ |
ദിവ്യം ദദാമി തേ ചക്ഷുഃ പശ്യ മേ യോഗമൈശ്വരം || 11.8 ||

സഞ്ജയ ഉവാച

ഏവമുക്ത്വാ തതോ രാജന്മഹായോഗേശ്വരോ ഹരിഃ |
ദർശയാമാസ പാർത്ഥായ പരമം രൂപമൈശ്വരം || 11.9 ||

അനേകവക്രതനയനമനേകാദ്ഭുതദർശനം |
അനേകദിവ്യാഭരണം ദിവ്യാനേകോദ്യതായുധം || 11.10 ||

ദിവ്യമാല്യാംബരധരം ദിവ്യഗന്ധാനുലേപനം |
സർവ്വാശ്ചര്യമയം ദേവമനന്തം വിശ്വതോമുഖം || 11.11 ||

ദിവി സൂര്യസഹസ്രസ്യ ഭവേദ്യുഗപദുത്ഥിതാ |
യദി ഭാഃ സദ്യശീ സാ സ്യാദ്ഭാസസ്തസ്യ മഹാത്മനഃ || 11.12 ||

തത്രൈകസ്ഥം ജഗത് കൃത്സ്നം പ്രവിഭക്തമനേകധാ |
അപശ്യദ്ദേവദേവസ്യ ശരീരേ പാണ്ഡവസ്തദാ || 11.13 ||

തതഃ സ വിസ്തയാവിഷ്ടോ ഹൃഷ്ടരോമാ ധനഞ്ജയഃ |
പ്രണമ്യ ശിരസാ ദേവം കൃതാഞ്ജലിരഭാഷത || 11.14 ||

അർജ്ജുന ഉവാച

പശ്യാമി ദേവാംസ്തവ ദേവ ദേഹേ
സർവ്വാംസ്തഥാ ഭൂതവിശേഷസംഘാൻ |
ബ്രഹ്മാണമീശം കമലാസനസ്ഥം
ഋഷീംശ്ച സർവ്വാനുരഗാംശ്ച ദിവ്യാൻ || 11.15 ||

അനേകബാഹുദരവക്രതനേത്രം
പശ്യാമി ത്വാം സർവ്വതോഽനന്തരൂപം |
നാന്തം ന മധ്യം ന പുനസ്തവാദിം
പശ്യാമി വിശ്വേശ്വര വിശ്വരൂപം || 11.16 ||

കിരീടിനം ഗദിനം ചക്രിണം ച
തേജോരാശിം സർവ്വതോ ദീപ്തിമന്തം |

പശ്യാമി ത്വാം ദുർന്നിരീക്ഷ്യം സമന്താദ്
ദീപ്താനലാർക്കദ്യുതിമപ്രമേയം || 11.17 ||

ത്വമക്ഷരം പരമം വേദിതവ്യം
ത്വമസ്യ വിശ്വസ്യ പരം നിധാനം |
ത്വമവ്യയഃ ശാശ്വതധർമ്മഗോപ്താ
സനാതനസ്ത്വം പുരുഷോ മതോ മേ || 11.18 ||

അനാദിമധ്യാന്തമനന്തവീര്യം
അനന്തബാഹും ശശിസൂര്യനേത്രം |
പശ്യാമി ത്വാം ദീപ്തഹൃതാശവക്രതം
സ്വതേജസാ വിശ്വമിദം തപന്തം || 11.19 ||

ദ്യാവാപൃഥിവ്യോരിദമന്തരം ഹി
വ്യാപ്തം ത്വയൈകേന ദിശശ്ച സർവ്വാഃ |
ദ്യുഷ്ട്വാദ്ഭൂതം രൂപമുഗ്രം തവേദം
ലോകത്രയം പ്രവൃഥിതം മഹാത്മൻ || 11.20 ||

അമീ ഹി ത്വാം സുരസംഘാ വിശന്തി
കേചിദ്ഭീതാഃ പ്രാഞ്ജലയോ ഗൃണന്തി |
സ്വസ്തീത്യുക്ത്വാ മഹർഷിസിദ്ധസംഘാഃ
സ്തുവന്തി ത്വാം സ്തുതിഭിഃ പുഷ്കലാഭിഃ || 11.21 ||

രുദ്രാദിത്യാ വസവോ യേ ച സാധ്യാ
വിശ്വേശിനൗ മരുതശ്ചോഷ്മപാശ്ച |
ഗന്ധർവ്വയക്ഷാസുരസിദ്ധസംഘാ
വീക്ഷന്തേ ത്വാം വിസ്മിതാശ്ചൈവ സർവ്വേ || 11.22 ||

രൂപം മഹത്തേ ബഹുവക്രതനേത്രം
മഹാബാഹോ ബഹുബാഹുരുപാദം |
ബഹുദരം ബഹുദംഷ്ട്രാകരാലം
ദ്യുഷ്ട്വാ ലോകാഃ പ്രവൃഥിതാസ്തഥാഹം || 11.23 ||

നഭഃസ്പൃശം ഭീപ്തമനേകവർണ്ണം
 വ്യാത്താനനം ഭീപ്തവിശാലനേത്രം |
 ദൃഷ്ട്വാ ഹി ത്യാം പ്രവൃഥിതാന്തരാത്മാ
 ധൃതിം ന വിന്ദാമി ശമം ച വിഷ്ണോ || 11.24 ||

ഭംഷ്ട്രാകരാലാനി ച തേ മുഖാനി
 ദൃഷ്ട്വൈവ കാലാനലസന്നിഭാനി |
 ദിശോ ന ജാനേ ന ലഭേ ച ശർമ്മ
 പ്രസീദ ദേവേശ ജഗന്നിവാസ || 11.25 ||

അമീ ച ത്യാം ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ പുത്രാഃ
 സർവ്വേ സഹൈവാവനിപാലസംഘ്നഃ |
 ഭീഷ്മോ ദ്രോണഃ സുതപുത്രസ്തഥാസൗ
 സഹാസ്മദീയൈരപി യോധമുഖ്യൈഃ || 11.26 ||

വക്ത്രാണി തേ ത്വരമാണാ വിശന്തി
 ഭംഷ്ട്രാകരാലാനി ഭയാനകാനി |
 കേചിദിലഗ്നാ ദശനാന്തരേഷു
 സന്ദൃശ്യന്തേ ചൂർണ്ണിതൈരുത്തമാംഗൈഃ || 11.27 ||

യഥാ നദീനാം ബഹവോഽബുവേഗാഃ
 സമുദ്രമേവാഭിമുഖാ ദ്രവന്തി |
 തഥാ ത്വാമീ നരലോകവീരാ
 വിശന്തി വക്ത്രാണ്യഭിവിജ്ജലന്തി || 11.28 ||

യഥാ പ്രഭീപ്തം ജലനം പതംഗാ
 വിശന്തി നാശായ സമൃദ്ധവേഗാഃ |
 തഥൈവ നാശായ വിശന്തി ലോകാഃ
 ത്വാപി വക്ത്രാണി സമൃദ്ധവേഗാഃ || 11.29 ||

ലേലിഹൃസേ ഗ്രസമാനഃ സമന്താത്
 ലോകാൻസമഗ്രാമ്പദനൈർജ്ജലദ്ഭിഃ |

തേജോഭിരാപൂർയ ജഗത്സമഗ്രം
ഭാസസ്തവോഗ്രാഃ പ്രതപന്തി വിഷ്ണോ || 11.30 ||

ആഖ്യാഹി മേ കോ ഭവാനുഗ്രഹുപോ
നമോഽസ്തു തേ ദേവവര പ്രസീദ |
വിജ്ഞാതുമിച്ഛാമി ഭവന്തമാദ്യം
ന ഹി പ്രജാനാമി തവ പ്രവൃത്തിം || 11.31 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

കാലോഽസ്മി ലോകക്ഷയകൃത്പ്രവൃദ്ധോ
ലോകാൻസമാഹർത്തുമിഹ പ്രവൃത്തഃ |
ഋതോഽപി ത്വാം ന ഭവിഷ്യന്തി സർവ്വേ
യോഽവസ്ഥിതാഃ പ്രത്യനീകേഷു യോധാഃ || 11.32 ||

തസ്മാത്ത്വമുത്തിഷ്ഠ യശോ ലഭസ്വ
ജിത്വാ ശത്രുൻ ഭുംക്ഷ്വ രാജ്യം സമൃദ്ധം |
മയൈവൈതേ നിഹതാഃ പൂർവ്വമേവ
നിമിത്തമാത്രം ഭവ സവ്യസാചിൻ || 11.33 ||

ദ്രോണം ച ഭീഷ്മം ച ജയദ്രഥം ച
കർണ്ണം തമാന്യാനപി യോധവീരാൻ |
മയാ ഹതാംസ്ത്വം ജഹി മാവ്യഥിഷ്ഠാ
യുധ്യസ്വ ജേതാസി രണേ സപത്താൻ || 11.34 ||

സഞ്ജയ ഉവാച

ഏതച്ഛ്രുത്വാ വചനം കേശവസ്യ
കൃതാഞ്ജലിർവ്വേപമാനഃ കിരീടീ |
നമസ്കൃത്വാ ഭൂയ ഏവാഹ കൃഷ്ണം
സഗദ്ഭദ്രം ഭീതഭീതഃ പ്രണമ്യ || 11.35 ||

അർജ്ജുന ഉവാച

സ്ഥാനേ ഹൃഷീകേശ തവ പ്രകീർത്തയാ
ജഗത്പ്രഹൃഷ്യത്യനുരജ്യതേ ച |
രക്ഷാംസി ഭീതാനി ദിശോ ഭ്രവന്തി
സർവ്വേ നമസ്യന്തി ച സിദ്ധസംഘാഃ || 11.36 ||

കസ്മാച്ഛ തേ ന നമേരന്മഹാത്മൻ
ഗരീയസേ ബ്രഹ്മണോഽപ്യാദികർത്രേ |
അനന്ത ദേവേശ ജഗന്നിവാസ
ത്വമക്ഷരം സദസത്തത്പരം യത് || 11.37 ||

ത്വമാദിദേവഃ പുരുഷഃ പുരാണഃ
ത്വമസ്യ വിശ്വസ്യ പരം നിധാനം |
വേത്താസി വേദ്യം ച പരം ച ധാമ
ത്വയാ തതം വിശ്വമനന്തരൂപ || 11.38 ||

വായുർയമോഽഗ്നിർവ്വരുണഃ ശശാംകഃ
പ്രജാപതിസ്ത്വം പ്രപിതാമഹശ്ച |
നമോ നമസ്തേഽസ്തു സഹസ്രകൃത്യഃ
പുനശ്ച ഭൂയോഽപി നമോ നമസ്തേ || 11.39 ||

നമഃ പുരസ്താദഥ പൃഷ്ഠതസ്തേ
നമോഽസ്തു തേ സർവ്വത ഏവ സർവ്വ |
അനന്തവീർയാമിതവിക്രമസ്ത്വം
സർവ്വം സമാപ്നോഷി തതോഽസി സർവ്വഃ || 11.40 ||

സഖേതി മത്യാ പ്രസഭം യദുകതം
ഹേ കൃഷ്ണ ഹേ യാദവ ഹേ സഖേതി |
അജാനതാ മഹിമാനം തവേദം
മയാ പ്രമാദാത്പ്രണയേന വാഽപി || 11.41 ||

യച്ചാവഹാസാർത്ഥമസത്കൃതോഽസി
 വിഹാരശയ്യാസനഭോജനേഷു |
 ഏകോഽഥവാപ്യച്യുത തത്സമക്ഷം
 തത്ക്ഷാമയേ ത്വാമഹമപ്രമേയം || 11.42 ||

പിതാസി ലോകസ്യ ചരാചരസ്യ
 ത്വമസ്യ പുജ്യശ്ച ഗുരുർഗൃഹീയാൻ |
 ന ത്വത്സമോഽസ്ത്യഭ്യധികഃ കൃതോഽന്യോ
 ലോകത്രയേഽപ്യപ്രതിമപ്രഭാവം || 11.43 ||

തസ്മാത്പ്രണമ്യ പ്രണിധായ കായം
 പ്രസാദയേ ത്വാമഹമീശമീഡ്യം |
 പിതേവ പുത്രസ്യ സഖേവ സഖ്യുഃ
 പ്രിയഃ പ്രിയായാർഹസി ദേവ സോഽപ്യം || 11.44 ||

അദ്യഷ്ടപൂർവ്വം ഹൃഷീതോഽസ്ഥി ദൃഷ്ട്വാ
 ഭയേന ച പ്രവൃഥിതം മനോ മേ |
 തദേവ മേ ദർശയ ദേവ രൂപം
 പ്രസീദ ദേവേശ ജഗന്നിവാസ || 11.45 ||

കിരീടിനം ഗഭിനം ചക്രഹസ്തം
 ഇച്ഛാമി ത്വാം ദ്രഷ്ടുമഹം തഥൈവ |
 തേനൈവ രൂപേണ ചതുർഭുജേന
 സഹസ്രബാഹോ ഭവ വിശ്വമൂർത്തേ || 11.46 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

മയാ പ്രസന്നേന തവാർജ്ജുനേഭം
 രൂപം പരം ദർശിതമാത്മയോഗാത് |
 തേജോമയം വിശ്വമനന്തമാദ്യം
 യന്മേ ത്വദന്യേന ന ദൃഷ്ടപൂർവ്വം || 11.47 ||

ന വേദ യജ്ഞാധ്യയനൈർന്ന ദാനൈഃ
 ന ച ക്രിയാഭിർന്ന തപോഭിരുഗ്രൈഃ |
 ഏവംരൂപഃ ശക്യ അഹം നൃലോകേ
 ഭ്രഷ്ടും ത്വദന്യേന കുരുപ്രവീര || 11.48 ||

മാ തേ വ്യഥാ മാ ച വിമുഢഭാവോ
 ഭൃഷ്ടാ രൂപം ഘോരമീഭൃങ്മമേദം |
 വ്യപേതഭീഃ പ്രീതമനാഃ പുനസ്ത്വം
 തദേവ മേ രൂപമിദം പ്രപശ്യ || 11.49 ||

സഞ്ജയ ഉവാച

ഇത്യർജ്ജുനം വാസുദേവസ്തഥോക്ത്വാ
 സ്വകം രൂപം ദർശയാമാസ ഭൂയഃ |
 ആശ്വാസയാമാസ ച ഭീതമേനം
 ഭൂത്വാ പുനഃ സൗമ്യവപുർമ്മഹാത്മാ || 11.50 ||

അർജ്ജുന ഉവാച

ഭൃഷ്ട്വേദം മാനുഷം
 രൂപം തവ സൗമ്യം ജനാർദ്ദന |
 ഇദാനീമസ്മി സംവൃത്തഃ
 സചേതാഃ പ്രകൃതിം ഗതഃ || 11.51 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച

സുദുർഭദ്രശമിദം രൂപം ഭൃഷ്ട്വാനസി യന്മമ |
 ദേവാ അപ്യസ്യ രൂപസ്യ നിത്യം ദർശനകാംക്ഷിണഃ || 11.52 ||

നാഹം വേദൈർന്ന തപസാ ന ദാനേന ന ചേജ്യയാ |
 ശക്യ ഏവംവിധോ ഭ്രഷ്ടും ഭൃഷ്ട്വാനസി മാം യഥാ || 11.53 ||

ഭക്ത്യാ ത്വന്നന്യയാ ശക്യ അഹമേവംവിധോഽർജുന |
 ജ്ഞാതും ഭ്രഷ്ടും ച തത്ത്വേന പ്രവേഷ്ടും ച പരന്തപ || 11.54 ||

മത് കർമ്മകൃന്മത് പരമോ മദ്ഭക്തഃ സംഗവർജ്ജിതഃ |
നിർവ്വൈരഃ സർവ്വഭൂതേഷു യഃ സ മാമേതി പാണ്ഡവ || 11.55 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു ബ്രഹ്മവിദ്യായാം യോഗശാസ്ത്രേ
ശ്രീകൃഷ്ണാർജുനസംവാദേ വിശ്വരൂപഭർശനയോഗഃ നാമ ഏകാദശോഽധ്യായഃ ||